

HSGI – 60. OBLJETNICA DJELOVANJA

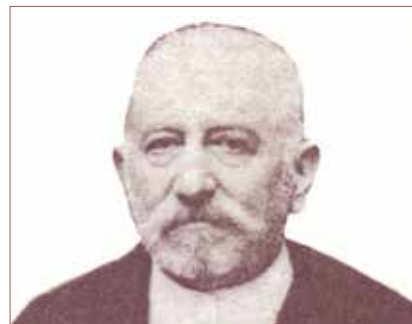
Izravni sljednik bogate i slavne tradicije

PRIPREMIO:
Branko Nadilo

HSGI ima približno 3000 članova u 18 temeljnih društava i 7 specijaliziranih strukovnih udruženja, a njegovi su članovi najviše pridonijeli svojoj domovini u obnovama nakon II. svjetskog i Domovinskog rata

Hrvatski savez građevinskih inženjera (HSGI) izravni je sljednik Kluba inženirah i arhitektah, utemeljenog 2. ožujka 1878. Hrvatska koja je tada bila na periferiji ondašnje Austro-Ugarske Monarhije, imala je slabo razvijeno gospodarstvo i jeftinu radnu snagu, što je privlačilo austrijski i ugarski kapital. Osnivanje Kluba, kasnije Društva, imalo je cilj okupljati tehnički kadar radi poticanja tehnološkog i gospodarskog razvitka. Na osnivačkoj je skupštini bilo nazočno 36 članova, a od 83 člana koliko ih je zabilježeno u prvoj godini rada, 35 ih je bilo iz Zagreba, a 48 iz ostalih dijelova Hrvatske te Bosne, Novog Sada, Ljubljane, Beča i Budimpešte, ali i iz Češke, Nje-

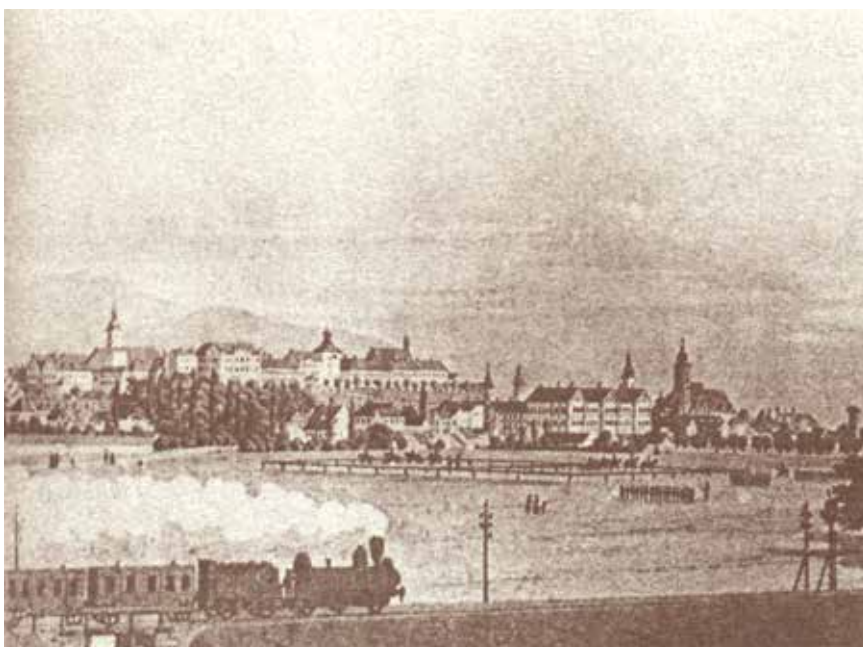
mačke i Srbije. Sasvim je razumljivo da je među njima bilo najviše građevinara i ponešto arhitekata koji su u to doba bili i najpotrebniji stručnjaci jer je u tehnički i tehnološki zaostalom području nedostajalo suvremenih cesta i željeznica, vodovodne i kanalizacijske mreže, reguliranih vodotoka, urbanističkih planova gradnje naselja i sl. Po struci je građevinar bio i prvi predsjednik ing. Kamilo Bedeković, a također i njegov zamjenik ing. Matija Antolec. Stoga ove godine zapravo slavimo 135 godina kontinuiranog udruživanja građevinara, ali i svih ostalih tehničkih struka u Hrvatskoj, povremeno prekidanog jedino tijekom svjetskih ratova.

Kamilo Bedeković, prvi predsjednik Kluba inženirah i arhitektah

U prvoj se godini postojanja Klub uglavnom ograničio na organiziranje stručnih putovanja i upoznavanje članstva s iskustvima sličnih društava u ondašnjoj Monarhiji. Sljedeću se godinu Klub uključuje u rješavanje stručnih društvenih pitanja, a Zemaljska je vlada zatražila i stajalište u vezi sa Zakonom o građevnom redu. Potom 1880. godine počinje redovito izlaziti stručno i društveno glasilo *Viesti Kluba inženirah i arhitektah*, prvi znanstveno-stručni tehnički časopis u ovom dijelu Europe. U Klubu je izrađeno Pravilo za raspis javnih natječaja i započelo je izdavanje *Građevnog pristojbenika za sve zanate zasjecajuće u građevnu struku*. Već 1881. Klub je tiskao prvi *Rječnik njemačko-hrvatskoga tehnološkoga nazivlja* koji su izradili inženjeri Stjepan Bukl i Josip Altman. Porastom članstva Klub je promijenio ime u Društvo inženira i arhitekta u Zagrebu, a potom u Društvo inženira i arhitekta u Slavoniji. Iz tih prvih godina djelovanja valja svakako spomenuti publikaciju *Hrvatski građevni oblici* iz 1906. za koji su građu zajednički prikupljali i uređivali arhitekti Martin Pilar i Janko Holjac te građevinari Josip Altman i Stjepan Bukl, a koji su izazvali veliku pozornost na svjetskim izložbama u Parizu i Budimpešti.

Društvo surađuje s ondašnjom Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjet-

Zagreb u vrijeme osnutka Kluba inženirah i arhitektah

Članovi Kluba inžinirah i arhitektah na osnivačkoj skupštini

nosti, a uključeno je u rasprave o raznim stručnim pitanjima, poput kanalizacije Zagreba, ceste prema Sljemenu, zagrebačkog tramvaja, urbanističkog plana Osijeka i sl. Sudjeluje također u preradi prvih normativa za ispitivanje cementa. Valja reći da su nove društvene prostorije otvorene 1906. na Zrinjčevcu u Zagrebu.

Najviše je truda bilo uloženo u osnivanje visokoškolske tehničke nastavne ustanove jer se smatralo da je to uvjet tehnološkog napretka i gospodarskog razvitka

Najveći zadatak u koji je utrošeno najviše truda i gotovo dva desetljeća rada Kluba odnosno Društva bilo je osnivanje visokoškolske tehničke nastavne ustanove jer je ocijenjeno da bez toga nema tehničko-tehnološkog napretka i gospodarskog razvitka. Do osnivanja Visoke tehničke škole došlo je tek krajem 1918. i Društvu je povjerena izrada znanstvene osnove. Izbijanjem Prvoga svjetskog rata rad je Društva zamro posebnom bankom naredbom, a društvene je prostorije preuzeo Odbor za ratnu po-

Potpisi prvih članova

moć. Rad je obnovljen krajem 1917., a glavne su aktivnosti i dalje bile osnivanje Visoke tehničke škole, održavanje prometa i osiguranje ugljena za željeznicu te nabava jeftinoga građevnog materijala. Ujedinjenjem u novu državu Srba, Hrvata i Slovenaca, Hrvatsko društvo inženjera i arhitekata postaje 1919. Sekcija Zagreb u sastavu Udruženja jugoslavenskih inženjera i arhitekata, a u Splitu djeluje Sekcija Split. Tada u Zagrebu kao glasilo cijeloga Udruženja izlazi *Tehnički list* čiji su prvi urednici bili ing. Miho Sladoljev (brodograditelj)

i prof. dr. ing. Rajko Kušević (građevinar). Sekcija Zagreb osnovala je 1924. Inženjersku komoru, potom Tehnički obranički sud, a 1928. je uz proslavu 50. obljetnice postojanja, uselila u nove prostorije na današnjem Trgu burze. S vremenom se u sekcijama osnivaju zasebni klubovi arhitekata, tehničara i građevinara (1932.). Tada započinje i tiskanje mjesečnika *Građevinski vjesnik* (1932.-1941.), izdavač je bio Nakladni konzorcij stručne literature, a glavni urednik ing. Branko Širola. Dakako da tijekom Drugoga svjetskog rata zamire rad svih udruga i njihovih časopisa, pa tako i onih tehničke struke. Sekcija Zagreb dobiva 1940. nove prostorije u Pierottijevoj ulici.

Nakon rata osniva se Društvo inženjera i tehničara Hrvatske u sastavu

Saveza društava inženjera i tehničara Jugoslavije. Uz Društva postoje sekcije agronoma, arhitekata, elektrotehničara, geodeta, građevinara, kemičara, rudara, strojara, šumara i tekstilaca. Građevinari se ponajprije uključuju u ubranu obnovu ratom stradale i porušene zemlje, posebno prometne infrastrukture. U tome unatoč nedostatku potrebnih strojeva i opreme postižu iznimne rezultate. Od 1951. Društvo inženjera i tehničara (DIT) Hrvatske useljava u nove prostorije u Berislavićevoj ulici, a potom se osni-

Crtež zgrade Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, 1895. (iz projektne dokumentacije)

Nekad su hrvatski građevinari gradili u svim krajevima svijeta i bili posvuda cijenjeni, ali su ti poslovi zbog političkih i gospodarskih razloga gotovo potpuno nestali

Hrvatski su građevinari uključeni i u razvitak vodoopskrbe koju se pokušava dovesti na razinu gospodarski razvijenih zemalja, a potom i u gradnju kanalizacijskih sustava gradova i naselja te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, a spremni su i za gradnju velikih energetske postrojenja te gradnju ili

vaju i podružnice po pojedinim gradovima, a postupno neke sekcije postaju samostalna društva, poput Društva agronoma i Društva arhitekata te od 1952. Društvo građevinskih inženjera i tehničara Hrvatske, a čini se da je osnivačka skupština održana početkom 1953. kada nova udruga postaje izdavač časopisa *Građevinar*. Društvo se potom pretvara u Savez građevinskih inženjera i tehničara Hrvatske i u sastavu je Saveza inženjera i tehničara Hrvatske i ondašnjeg Saveza građevinskih inženjera i tehničara Jugoslavije.

Nastankom samostalne Hrvatske Savez najprije 1992. mijenja ime u Hrvatsko društvo građevinskih inženjera i postaje sastavnim dijelom Hrvatskog inženjerskog saveza, a od prosinca 1997. naziv se mijenja u Hrvatski savez građevinskih inženjera (HSGI).

Najveći je izazov generacije građevinarina i članova HSGI-a u protekla dva desetljeća bila obnova ratom stradalih i poharanih krajeva koja je vrlo brzo i uspješno obavljena. Obnovljene su sve prometnice, gotovo sve stradale stambene zgrade i veći dio stradale povijesno-graditeljske baštine, posebno crkve koje su i najteže stradale. Potom je uslijedila gradnja suvremenih cestovnih prometnica, posebno u prometnom povezivanju hrvatskoga kopnenoga i primorskoga dijela.

Betonska brana na jezeru Bajer, izgrađena 1951.

Jadranska magistrala građena u etapama od 1945. do 1963.

Most kopno - otok Krk izgrađen 1980.

adaptaciju industrijskih pogona, ali i suvremenih odlagališta otpada. Nekad su hrvatski građevinari mnogo gradili u svim krajevima svijeta i bili posvuda cijenjeni po svojoj kvaliteti. Ipak zbog političkih i gospodarskih previranja sudjelovanje se hrvatskih građevinara u inozemstvu toliko smanjilo da ga gotovo i nema. Danas su hrvatski građevinari gotovo potpuno uništeni dugotrajnom gospodarskom krizom, ali ipak spremni da se uključe u gospodarski oporavak zemlje.

Hrvatski savez građevinskih inženjera (HSGI) ima približno 3000 članova koji djeluju u 18 temeljnih društava i 7 specijaliziranih strukovnih udruženja.

Temeljne su članice: Društvo građevinskih inženjera Zagreba (DGIZ), Društvo građevinskih inženjera i tehničara Međimurja (DGITM), Društvo građevinskih inženjera i tehničara Varaždin (DGIT Varaždin), Društvo građevinskih inženjera Sisak (DGIS), Društvo arhitektonsko-građevinskih inženjera i tehničara Nova Gradiška (DAGIT Nova Gradiška), Društvo građevinskih inženjera i tehničara Požega (DGIT Požega), Društvo arhitektonskih i građevinskih inženjera i tehničara Slavonski Brod (DAGIT Slavonski Brod), Društvo građevinskih inženjera Osijek (DGIO), Društvo arhitektonskih i građevinskih inženjera i tehničara Vinkovci (DAGIT Vinkovci), Društvo

Građevine TE Plomin II s dimnjakom koji je najviša građevina u Hrvatskoj (340 m)

arhitektonskih i građevinskih inženjera Vukovar (DAGI Vukovar), Društvo arhitekata, građevinara i geodeta Karlovac (DAGGK), Društvo građevinskih inženjera i tehničara Poreč (DGI Poreč), Društvo građevinskih inženjera Rijeka (DGIR), Društvo inženjera i tehničara arhitekata, građevinara i geodeta Zadar (DIT AGG Zadar), Udruga građevinskih inženjera Split (UGIS), Društvo građevinskih inženjera Dubrovnik (DGID), Društvo građevinskih inženjera Virovitica (DGIV)

i Društvo građevinskih i arhitektonskih inženjera i tehničara Hrvatskog zagorja (DGAITHZ) u Zaboku.

Specijalističke su članice: Hrvatsko društvo za velike brane (HDVB), Hrvatsko hidrološko društvo (HHD), Hrvatsko društvo za odvodnju i navodnjavanje (HDON), Hrvatsko društvo za zaštitu voda (HDZV), Hrvatska udruga za organizaciju građenja (HUOG), Hrvatsko geotehničko društvo (HGD) i Udruga ovlaštenih voditelja građenja (UOVG).

Svakako je važno spomenuti da su, posebno u manjim sredinama, i arhitekti i geodeti (ponekad i strojar i elektrotehničari) članovi temeljnih društava, a u specijalizirana društva uključeni su i drugi stručnjaci koji su svojim poslom vezani uz vodu, velike brane, geotehniku, orga-

nizaciju građenja ili vođenje gradilišta. Inače su u okviru HSGI-a nastale i neke udruge koje su se poslije osamostalile u posebna samostalna društva, poput Hrvatskog društva građevinskih konstruktora (HDGK) i Hrvatskog društva za ceste *Via-vita*.

Posebna je zanimljivost što je u šezdesetak godina kontinuiranog djelovanja HSGI-a bilo tek petnaest predsjednika, baš kao što je bilo samo šest glavnih i odgovornih urednika časopisa *Građevinar*.

Zgrada Sky Office Towera u Zagrebu, završena 2012.

Neki tvrde da upravo toj dugotrajnosti i stabilnosti funkcija treba zahvaliti neprekinut i uspješan rad i HSGI-a i časopisa. Dosadašnji su predsjednici DGITH-a, SGITH-a, HDGI-a i HSGI-a bili: prof. Stjepan Lamer, dipl. ing. građ., Mišo Bauer, dipl. ing. građ., prof. dr. sc. Ervin Nonveiller, prof. Josip Klepac, dipl. ing. građ., Josip Vadlja, dipl. ing. građ., Stanko Manestar, dipl. ing. građ., Martin Pilar, dipl. ing. građ., dr. sc. Danijel Režek, prof. dr. sc. Veselin Simović, Branko Bergman, dipl. ing. građ., dr. sc. Petar Đukan, Dragutin Mihelčić, dipl. ing. građ., Josip Švenda, dipl. ing. građ. i Dragan Blažević, dipl. ing. građ. Predsjednici krovne inženjerske organizacije u Hrvatskoj tijekom proteklih 135 godina bili su većinom građevinari, iako su među od najstarijima navedeni arhitekti.

U posljednje se vrijeme HSGI ističe dobrom organizacijom cjeloživotnoga stručnog obrazovanja kojim je godišnje obuhvaćeno i do 2000 sudionika

U posljednje se vrijeme HSGI posebno ističe po dobroj organizaciji cjeloživotnoga stručnog obrazovanja pa kroz seminare u temeljnim i specijaliziranim društvima te na drugim znanstvenim i stručnim skupovima bude godišnje unatoč krizi i do 2000 sudionika. HSGI je uvijek imao i razvijenu izdavačku djelatnost koja je u posljednje vrijeme zbog gospodarske krize smanjena. Od svog nastanka u proteklih 135 godina ili tijekom 60 godina u sadašnjoj organizacijskoj formi HSGI okuplja inženjerske strukovne gra-

diteljske udruge radi unapređivanja struke i promicanja etike inženjerskog poziva, koordiniranje rada članica, utjecaja na stvaranje javnoga, znanstvenog i stručnog mišljenja i stajališta o svim bitnim tehničkim, ekonomskim, proizvodnim i drugim pitanjima graditeljstva.

HSGI potiče i podupire inicijative članova u znanstvenoistraživačkom radu, organiziranju suradnje sa svim organizacijama koje su uključene u graditeljstvo, surađivanje s odgovarajućim nacionalnim i međunarodnim organizacijama, organiziranje stručnih putovanja za svoje članove i slično.

HSGI već dva desetljeća uspješno surađuje s Američkim udruženjem građevinskih inženjera (ASCE) koje je sa 150.000 članova najveće svjetsko nacionalno udruženje građevinskih inženjera. Također dobro surađuje s udruženjima građevinara u Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Poljskoj i u Mađarskoj te s pojedinim udrugama u savezним državama Njemačke, a pokušavaju se uspostaviti odnosi sa srodnim udrugama u Makedoniji i Albaniji.

Južni portal tunela Mala Kapela